

မွေးမြူရေးဌာနခွဲ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ

ငါး/ပုစွန်မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးနှင့် အစာအာဟာရ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရေးအတွက် အရေးပါသည့်လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်နှင့်ဒေသဆိုင်ရာ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့်ကျေးလက်စီးပွားရေးအတွက်မွေးမြူရေးကဏ္ဍမှာအရေးပါသည့် ထောက်ပံ့ဖြည့်တင်းရေးလုပ်ငန်းရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ မွေးမြူရေးဌာနခွဲ၏ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ငါး/ပုစွန်မွေးမြူရေးဌာနစု၊ ရေသတ္တဝါကျန်းမာရေးနှင့် ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးဌာနစု၊ ရေအရည်အသွေးစစ်ဆေးရေးနှင့်ရေချိုသုတေသနဌာနစုနှင့် မိကျောင်းမွေးမြူရေးစခန်း တို့ပါဝင်ပါသည်။ မွေးမြူရေးဌာနခွဲ၏အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ -

- (၁) ငါးမွေးမြူသူများအတွက် အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ငါး/ပုစွန်သားပေါက်များ ထုတ် လုပ်ရန်၊
- (၂) ငါးသယံဇာတများ ပေါကြွယ်ဝစေရန်အတွက် မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်းအိုင်များနှင့် သဘာဝရေလှောင်ကန်များအတွင်းသို့ ငါး/ပုစွန်သားပေါက်များ မျိုးစိုက်ထည့်ရန်၊
- (၃) ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးအတွက် အလားအလာရှိသော ရေချို/ရေငန် ငါးမျိုးစိတ်များကို သုတေသနပြုဆောင်ရွက်ရန်၊
- (၄) အခြေခံနှင့် လက်တွေ့အသုံးချနိုင်မည့် ငါး/ပုစွန်မွေးမြူရေးနည်းပညာများကို ငါးမွေးတောင်သူများထံသို့ဖြန့်ဝေရန်၊
- (၅) ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ် (GAQP) ဆိုင်ရာအား အာဆီယံလမ်းညွှန် ချက်များနှင့် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ရေသတ္တဝါမွေးမြူခြင်း နည်းလမ်းများ ကိုဆောင်ရွက်သွားရန်။

မွေးမြူရေးဌာနခွဲ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်နှင့်ဆောင်ရွက်ချက်များ

- (၁) ဌာနပိုင် ငါး/ပုစွန်သားဖောက်စခန်းများမှ အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ငါး/ပုစွန်သားပေါက်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊
- (၂) ငါးသယံဇာတများကို ရေရှည်တည်တံ့စေရန် (သို့မဟုတ်) ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် သားဖောက်စခန်းများမှထုတ်လုပ်သော ငါး/ပုစွန်သားပေါက်များကို သဘာဝရေပြင်သို့ မျိုးစိုက်ထည့်ခြင်း၊
- (၃) ငါးကန်စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် မြေနှင့်ရေအရည်အသွေး ဆန်းစစ်တိုင်းတာခြင်းကို ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်း၊ ငါး/ပုစွန်ရောဂါများရှာဖွေစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ငါးမွေးမြူသူများအား ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးနှင့် ကာကွယ်တားဆီးရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှုပေးခြင်း၊
- (၄) ငါး/ပုစွန်မွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် ကောင်းမွန်သောစီမံခန့်ခွဲမှုများဖြင့် ကြီးကြပ်ခြင်း၊
- (၅) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေသော ငါး/ပုစွန်မွေးမြူရေး စနစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် ကောင်းမွန်သောစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ခိုင်မာအားကောင်း

စေရန်နှင့် သားငါးထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာစေရန်အတွက် မွေးမြူခြင်းကို အခြေခံ သည့် ဖမ်းဆီးခြင်းစနစ်ကို အားပေးရန်၊

- (၆) ထွက်ပေါ်လာသည့် အရေးကိစ္စများနှင့် လက်ရှိအခြေအနေအရ ထုတ်ပြန်ရန် လိုအပ် သော ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ညွှန်ကြားချက်များပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ထုတ်ပြန် ခြင်း၊
- (၇) ရေတို/ရေရှည် ငါး/ပုစွန်မွေးမြူရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံချက်များ အကောင်အထည် ဖော် ရာတွင် ကျွမ်းကျင်သည့်ပညာရှင်များမှ ကြီးကြပ်ပေးခြင်း၊
- (၈) ဌာနပိုင်ငါးလုပ်ငန်းစခန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကငါးသားဖောက်စခန်းများမှ ငါး/ပုစွန် သား ပေါက် များထုတ်လုပ်မှု၊ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း မြေယာအခြားနည်းအသုံးချမှု အခြေအနေများ နှင့် ငါး/ပုစွန်မွေးမြူကန် ဧရိယာများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်း၊ မှတ်တမ်း တင်ခြင်းနှင့်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၊
- (၉) နိုင်ငံတကာနှင့်အာဆီယံအဆင့် ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ် စံချိန် စံညွှန်းများနှင့်အညီ အမျိုးသားအဆင့်ကောင်းမွန်သော ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ် ကို တိုးမြှင့်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊
- (၁၀) ဒေသခံငါးမွေးမြူသူများအတွက် အခြေခံငါး/ပုစွန်မွေးမြူရေးနှင့် ဆေးထိုးသားဖောက် သင်တန်းများဖွင့်လှစ်ပို့ချပေးခြင်းနှင့်ငါး/ပုစွန်မွေးမြူခြင်းနည်းပညာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင် မှု စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊
- (၁၁) အဆင့်မြင့်ရေသတ္တဝါမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာနည်းပညာများ ရှာဖွေလေ့လာခြင်းနှင့် တိုးချဲ့ ပညာပေးခြင်း၊ ရေသတ္တဝါမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းများ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် စေရန်နှင့် တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်နိုင်စေရန် နည်းပညာသင်တန်းများပံ့ပိုးပေးခြင်း၊
- (၁၂) ငါး/ပုစွန်မွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာ လိုင်စင်အခွန်အခများ အပြည့်အဝရရှိနိုင်ရေးအတွက် အချက် အလက်များ စုဆောင်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊
- (၁၃) ငါး/ပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအပေါ် ထူးခြားသောရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုအား လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန်နှင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ငါးရောဂါကျရောက်မှုကိုကာကွယ်ရန် အတွက် ငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးကို ပုံမှန်စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် အစီ ရင်ခံတင်ပြခြင်း၊

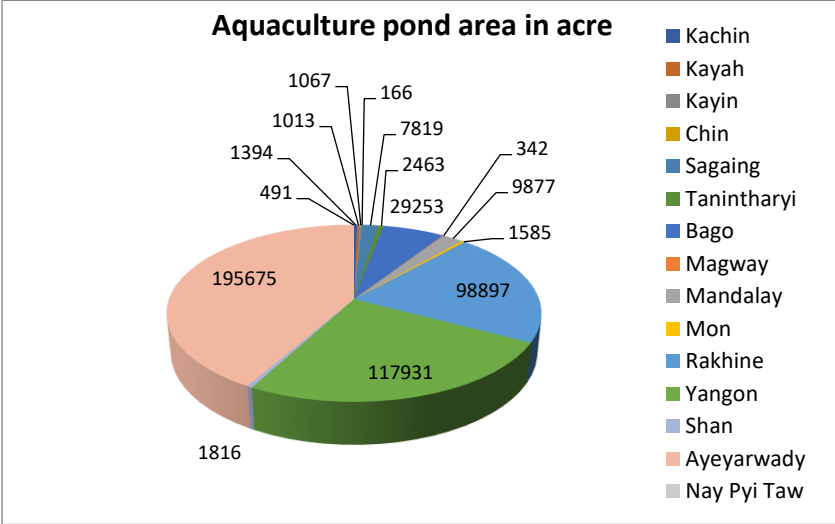
ရေချိုငါးမွေးမြူခြင်း

၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ရေချိုငါးမွေးမြူရေးကို ပြည်ပငါးမျိုးစိတ်များဖြစ်သည့် ရွှေဝါငါးကြင်း၊ တီလား ပီးယားနှင့် ဂိုရာမီငါးမျိုးစိတ်များကို ပထမဦးဆုံးကြိုးပမ်းမှုအဖြစ် စတင်မွေးမြူခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ငါးကြင်းငါးမျိုးစိတ်များဖြစ်သော ငါးမြစ်ချင်း၊ ငါးခေါင်းပွ၊ ငါးကြင်းဖြူ၊ ငါးမြင်းစသည့် အရည် အသွေးကောင်းမွန်သည့် ဒေသရင်းငါးမျိုးများရှိသော်လည်း ဒေသခံတောင်သူများအကြား ငါးမွေးမြူ ခြင်း ဆိုင်ရာ သိပ္ပံနည်းကျသည့်နည်းပညာများ စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ၁၉၆၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဒေသမျိုးရင်း ငါးကြင်းငါးမျိုးစိတ်အား ဆေးထိုးသားဖောက်ခြင်းကို အောင်မြင်စွာ

ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိကစီးပွားဖြစ် မွေးမြူထုတ်လုပ်သော ရွှေဝါငါးကြင်း၊ ငါးမြစ်ချင်း၊ ငါးကြင်းဖြူ၊ ငါးသိုင်းခေါင်းပွ၊ ခေါင်းကြီးငါးကြင်း၊ မြက်စားငါးကြင်း၊ ငွေရောင်ငါးကြင်း၊ တီလားပီးယား၊ ငါးတန်၊ ငါးခူနှင့် ရေချိုငါးမုတ် စသည့် ရေချိုငါးမျိုးစိတ်ပေါင်း (၂၀) ကျော်အား လက်ရှိ မွေးမြူလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာ့မျိုးရင်း ငါးမြစ်ချင်း ငါးမျိုးစိတ်ကို စီးပွားဖြစ် အများဆုံး မွေးမြူ ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပါသည်။ သဘာဝတွင်ပေါက်ဖွားသော ငါးမျိုးစိတ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ခြင်းကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် ငါးသန်နှင့်ငါးဖျန်းအရွယ်ငါးများကို သဘာဝမှဖမ်း ဆီးခြင်းကို ခွင့်မပြုပါ။ ၎င်းမှာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ငါးမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ၏ နောက်ဆက်တွဲ တစ်ရပ်ဖြစ်ပါ သည်။ ထို့ကြောင့်အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ငါးသားပေါက် လိုအပ်ချက်များကို တိုးမြှင့်ဖြန့်ဖြူးနိုင် ရန် အတွက် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနပိုင် ငါးသားပေါက်စခန်း (၂၇) ခု မှ ငါးမျိုးဗီဇများမြှင့်တင်ပေးပြီး အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ငါးသားပေါက်များကို ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်းနှင့် နည်းပညာများ ပံ့ပိုး ပေးခြင်းများကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် တိုင်းရင်းငါးမျိုးစိတ်များ ဖြစ်သော ငါးကျဉ်း၊ ငါးနုသန်း၊ ငါးဖယ်၊ ငါးဖိန်း၊ ဂိုရာမီ၊ ဗီယက်နမ် ငါးတန်၊ တောင်ပေါ် ငါးသလောက်၊ ဆူတန်စသည့်ငါးမျိုးစိတ်များကို အောင်မြင်စွာ စမ်းသပ် သုတေသနပြု သားဖောက် ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပါသည်။

ငါး/ပုစွန်မွေးမြူ ထုတ်လုပ်မှုသည် စုစုပေါင်းငါးထုတ်လုပ်မှု၏ ၁၈ % ကိုယ်စားပြုပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် အမှန်မွေးမြူနေသည့် ငါး/ပုစွန်/ကဏန်းမွေးမြူကန်ဧရိယာမှာ(၄၆၉၇၉၀) ဧက ခန့်ဖြစ်ပြီးငါး/ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုမှာ (၁၂၁၁၀၂၀) မက်ထရစ်တန်ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားဖြစ် ငါး/ပုစွန် မွေးမြူ ခြင်း လုပ်ငန်းကို မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းဒေသများဖြစ်သော ရန်ကုန်၊ ပဲခူး၊ ဧရာဝတီတိုင်း တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် အများဆုံးမွေးမြူကြပါသည်။

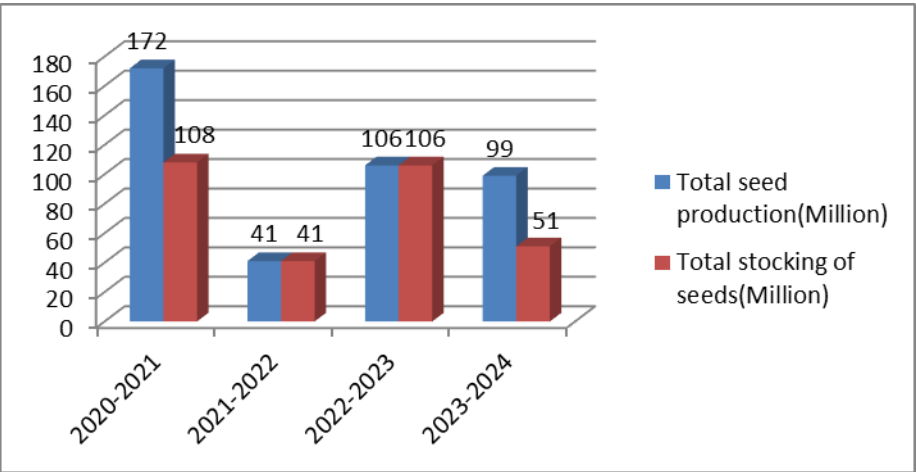
လုပ်သားအင်အား

ရေသတ္တဝါမွေးမြူခြင်းနည်းစနစ်အမျိုးမျိုးတွင် ငါး/ပုစွန် မွေးမြူသူဦးရေ (၂၉၀၈၆) ဦး ပါဝင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါး/ပုစွန်မွေးမြူခြင်းစနစ်မှာ မြေသားကန်ဖြင့်မွေးခြင်းကို အဓိက အခြေခံသည့်အတွက် အမျိုးသားလုပ်သားအများစုမှာ ငါး/ပုစွန်မွေးကန်များတွင် လုပ်ကိုင်ကြ ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် အမြဲတမ်း အမျိုးသားအလုပ်သမားဦးရေမှာ ၆၃၆၆၄ ဦးဖြစ်ပါသည်။

ငါးသန်နှင့်ငါးဖျန်းများထုတ်လုပ်ခြင်း

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအသီးသီးတွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနပိုင် ငါး/ပုစွန်သားဖောက်စခန်း (၂၆) ခု ရှိပြီး ဒေသတွင်းငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း တိုးတက်စေရန်အတွက် အရည်အသွေးကောင်းမွန် သော ငါးသားပေါက်များထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့် မျိုးစိုက်ထည့်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက် လျက် ရှိပါသည်။ ၂၀၂၃ -၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနပိုင် ငါးသားဖောက်စခန်း (၂၆) ခုမှ ၂" အရွယ် အစားရှိသော ငါးသားပေါက်ကောင်ရေ (၉၈.၇၂) သန်းထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိက သား ဖောက်စခန်း (၄၃) ခုမှ ငါးသန်ကောင်ရေ (၂၆၆၅) သန်း နှင့် ငါးဖျန်းကောင်ရေ (၁၅၁) သန်း ထုတ်လုပ် ခဲ့ပါ သည်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ဆည်တံနှင့်ရေလှောင်ကန်များအပါအဝင် သဘာဝရေပြင်များ အတွင်းသို့ ငါးမျိုးစိုက်ထည့်ပေးခြင်းဖြင့် ငါးသယံဇာတများစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ငါးမျိုးစိတ်များအား သဘာဝရေပြင် သို့ ထည့်သွင်းပေးခြင်းဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ စားရေရိက္ခာဖူလုံပြီး လူမှုဘဝမြင့်မားရေးကို အထောက် အကူပြုစေနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းငါးသားပေါက် ထုတ်လုပ်မှု၏ ၅၀% ကို မြစ်ချောင်းများ၊ သဘာဝရေပြင်များအတွင်းသို့ မျိုးစိုက်ထည့်ခြင်းနှင့် ကျန်ရှိသည့် ၅၀% ကို သင့်လျော်သည့် ဈေးနှုန်းဖြင့် ငါးမွေးမြူသူများကို ဖြန့်ဖြူးရောင်းချပေးခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်အထိ ငါးသားပေါက်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် မျိုးစိုက်ထည့်ခြင်းကို အောက်ဖော်ပြပါ ဂရပ်ဖြင့် ပြုစုထားပါသည်။

ရေချိုပုစွန်မွေးမြူခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားဖြစ်အများစု မွေးမြူထုတ်လုပ်သည့် ရေချိုပုစွန်မျိုးစိတ်မှာ ရေချိုပုစွန် တုပ်ကြီး (Macrobrachium rosenbergii) ဖြစ်ပါသည်။ ရေချိုပုစွန်မွေးမြူသူ အနည်းစုမှာ ရေချို ပုစွန်တုပ်ကြီးမျိုးစိတ်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ မွေးမြူခြင်း (Monoculture) အား သိပ္ပံနည်းကျ မွေးမြူ သည့် နည်းစနစ်ဖြင့် မွေးမြူခြင်းမှထွက်ရှိသော ထုတ်လုပ်မှုသည် အခြားမျိုးစိတ်များဖြင့် ရောနှော မွေးမြူခြင်း (Polyculture) မှထုတ်လုပ်မှုထက်ပို၍အားသာပါသည်။ ဌာနနှင့်ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတွင် ရေချို ပုစွန်သားဖောက်ခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် မွေးမြူခြင်းနည်းစနစ်များမှာ ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။ လတ် တလောတွင် ငါးမွေးမြူသူအများအစုမှာ ငါးကြင်းငါးမျိုးများနှင့် ရေချိုပုစွန်တုပ်ကြီးအား ရောနှော မွေးမြူခြင်းဖြင့် ရေချိုပုစွန်တုပ်ကြီးမှသင့်တင့်သောဈေးနှုန်းရခြင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းလျက် ရှိကြ ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ရေချိုပုစွန်သားပေါက်လိုအပ်ချက်မှာ မြင့်မားလာပါ သည်။ တစ်ပိုင်တစ်နိုင် ရေချိုပုစွန်သားဖောက်ရုံများစွာ ရှိသော်လည်း ယခင်နှစ်တွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု တို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် မျိုးပုစွန်များရောဂါကျရောက်မှုကြောင့် သားပေါက် ရှင်သန်နှုန်း နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် သားပေါက်လိုအပ်ချက်မြင့်မားမှု ကွာဟချက်ကို မဖြည့်ဆည်းနိုင်ရ ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရေငန်ပုစွန်မွေးမြူခြင်း

ရေငန်ပုစွန်မျိုးစိတ်ဖြစ်သော ကျားပုစွန်ကို ၁၉၈၀ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် အနောက်ဘက် ကမ်းရိုး တန်းဒေသ၌ သမရိုးကျမွေးမြူနည်းစနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ ဒီရေတက်ချိန်အတွင်း ရေထိန်း တံခါးများမှတစ်ဆင့် သဘာဝမှကျားပုစွန်သားပေါက်များကို မွေးကန်အတွင်းပိတ်၍ထည့်သွင်း မွေးမြူ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကန်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ငါးရိုင်းများရှင်းလင်းခြင်း၊ ရေဩဇာဓါတ်ထည့်သွင်းခြင်း၊ အစာကျွေး ခြင်းစသည့် သွင်းအားစုများထည့်သွင်းပေးခြင်းမရှိပါ။ မွေးမြူသည့်ဧရိယာ တစ် ဟက်တာလျှင် (၇၀) မှ (၁၂၃) ကီလိုဂရမ်အထိပုစွန်များပြန်လည်ဖမ်းဆီးရရှိခဲ့ပါသည်။ အများအား ဖြင့် မွေးမြူကန်များမှာ (၁၂၃.၅၅) ဧကမှ (၂၄၇.၁၁) ဧကအထိ ကျယ်ဝန်းကြပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်အထိ ငါး/ပုစွန် မွေးမြူ ရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိသည့် အတွက် အဆိုပါပုစွန်ကန်များမှာ တရားမဝင် ကန်များအဖြစ် တည်ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် မွေးမြူရေးနှင့်ရေလုပ်ငန်းဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့်

ပုစွန်မွေးမြူဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခိုင်မာလာစေရန် အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပါဝင်လာ စေရန် တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ၂၀၀၀ပြည့်နှစ်မှ၂၀၀၃ ခုနှစ်အထိ ပထမ သုံးနှစ် စီမံကိန်း နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၅ ခုနှစ်အ တွင်း ဒုတိယစီမံကိန်းရေးဆွဲခဲ့ပြီး ပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ထိရောက်သော အရှိန်အဟုန်မြှင့်ဆောင်ရွက်မည့် နိုင်ငံတော်အဆင့်ကော်မတီ တစ်ရပ်ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှစတင်၍ ပုစွန်မွေးမြူခြင်း ကိုသိပ္ပံနည်းကျမွေးမြူနည်း စနစ်နှင့် အထူးကြပ်မတ်ဂရုစိုက်မွေးမြူနည်းစနစ်များ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း တွင် သိပ္ပံနည်းကျမွေးမြူနည်းစနစ်နှင့် အထူးကြပ်မတ်ဂရုစိုက် မွေးမြူနည်းစနစ်များဖြင့် ပုစွန်မွေးမြူ ရာတွင် အောင်မြင်မှုနှင့် ဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းဦးစီး ဌာနနှင့် အရှေ့တောင်အာရှ ငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဗဟိုဌာန (SEAFDEC-AQD) တို့ပူးပေါင်း၍ ဒီရေတောအတွင်း သိပ္ပံနည်းကျ ပုစွန်မွေးမြူခြင်းနည်းစနစ်ဖြင့် ပုစွန်မွေးမြူခြင်းအား အတည်ပြု သတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် ရှေ့ပြေးသရုပ်ပြအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ် စာရင်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုစွန်မွေးမြူနည်းစနစ် (၄) မျိုးရှိပြီး သမရိုးကျမွေးမြူခြင်းစနစ်မှာ (၁၈၂၇.၄၉) ဧက၊ သိပ္ပံနည်းကျမွေးမြူခြင်းစနစ်မှာ (၈၉၆.၅၇) ဧက၊ ကန်ကျယ် (သို့) သမရိုးကျစနစ်မှာ(၁၃၅၀၄၉.၇၃)ဧက၊ စုစုပေါင်းပုစွန်မွေးမြူဧရိယာ (၁၃၇၇၇.၇၃) ဧကရှိပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင်ရေချို/ရေငန်ပုစွန်မွေးမြူထုတ်လုပ်မှုစုစုပေါင်းမှာ (၇၆၁၈၀.၀) မက်ထရစ်တန်ဖြစ်ပါသည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အသီးသီးတွင် ငါး/ပုစွန် မွေးမြူရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်၊ ဒေသစားသုံးမှုဖူလုံစေရန်နှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်တိုးမြှင့် နိုင်ရေးကို အားပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ပုစွန်သားဖောက်စခန်းအခြေအနေ

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပုစွန်သားဖောက်ရုံ (၁၃) ခု သာရှိပြီး ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် တစ်ပိုင်တစ်နိုင် သားဖောက်ရုံများအပါအဝင်ပုစွန်သားဖောက်ရုံ(၂၆)ခုအထိရှိလာပြီး သားပေါက်အဆင့်ပုစွန်သားပေါက် ကောင်ရေသန်း (၁၉၀) အထိထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ သားဖောက်နည်းစနစ်ကို အဓိကအားဖြင့် မွေးမြူ သည့် ရေအားသန့်စင်အောင်ပြုလုပ်ထားသည့် ရေကြည်စနစ်ဖြင့်မွေးမြူခြင်းကို အခြေခံပါသည်။ မျိုးပုစွန်များကို ကပ္ပလီပင်လယ်နှင့် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်တို့မှ စုဆောင်းရရှိပါသည်။ ကပ္ပလီ ပင်လယ်အော်မှ စုဆောင်းရရှိသည့် မျိုးပုစွန်၏အရည်အသွေးနှင့်အရွယ်အစားမှာအကောင်းဆုံးဖြစ် ကြောင်း ကျော်ကြားပါသည်။ သို့ရာတွင် မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်းပုဂ္ဂလိကနှင့် အများပိုင်ပုစွန် သားဖောက်ရုံများသည် လိုအပ်ချိန်၌ သဘာဝမှမျိုးပုစွန်များလုံလောက်စွာရရှိရန် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပြည်တွင်းဝယ်လိုအားအတွက် ပုစွန်သားဖောက်ရုံများမှ ပုစွန် သားပေါက်များ လုံလောက်စွာထုတ်လုပ်နိုင်သည့်အတွက်ထိုင်းနိုင်ငံမှပုစွန်သားပေါက်များ တင်သွင်း နေရပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ရေချိုပုစွန်နှင့် ပုစွန်ဖြူသားပေါက်တင်သွင်းမှု အရေအတွက်မှာ ကောင်ရေ ၁၂၂.၉၃ သန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၀.၆၁၂) သန်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပုစွန်သား ပေါက်များ ထုတ်လုပ်နိုင်ရန်အတွက် မျိုးပုစွန်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ နည်းပညာများလိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ရေငန်ပုစွန်ဖြူမွေးမြူခြင်း

ရေငန်ပုစွန်ဖြူ (Penaeus vannamei) မွေးမြူခြင်းသည် ကောင်းကျိုးများစွာရှိသော်လည်း အခြားပုစွန်မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းကို ဆိုးကျိုးဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ရေငန်ပုစွန်ဖြူသည် Taura Syndrome Virus (TSV) ရောဂါကိုသယ်ဆောင်ပြီး ရောဂါကျရောက်နိုင်ကြောင်းကို အသိပေးထားရှိပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်၌ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၊ မနီလာမြို့တွင် ဒေသတွင်းအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ပြု လုပ်ပြီးနောက် အာဆီယံနိုင်ငံများ၏ ရေငန်ပုစွန်ဖြူမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ခြင်းကို ကျိုးကြောင်း ဆီလျော်စွာ မှတ်တမ်းတင်ရန် သဘောတူညီခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပုဂ္ဂလိက ပုစွန်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းရှင် (၄) ဦးမှ ပုစွန်ဖြူ (Penaeus vannamei) မွေးမြူထုတ်လုပ်ခြင်းကို စီးပွားဖြစ်လုပ်ကိုင်လျက် ရှိပါသည်။ မော်လီကျူလာနည်းပညာဖြင့်စစ်ဆေး၍ ရောဂါကင်းစင်သော ပုစွန်ဖြူ သားပေါက်များကို သာပြည်တွင်း၌ မွေးမြူရန်အတွက် တင်သွင်းခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ် တွင် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးအတွင်း ပုစွန်ဖြူမွေးမြူသည့်ဧရိယာမှာ (၁၈၂၇.၄၄) ဧက ရှိပြီးထုတ် လုပ်မှုမှာ (၆၄၇၆) မက်ထရစ်တန်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း ပုစွန်ဖြူမွေးမြူသည့် ဧရိယာ မှာ (၆၁၅.၆၇) ဧက ဖြစ်ပြီး ထုတ်လုပ်မှုမှာ (၆၄၀.၆၇)မက်ထရစ်တန်ဖြစ်ပါသည်။

ရေငန်ငါးမွေးမြူခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရေငန်ငါးမွေးမြူရာတွင် ကကတစ်၊ ငါးပါးနီနှင့် ကျောက်ငါးမျိုးစိတ်များကို စီးပွားဖြစ် အများဆုံးမွေးမြူလျက်ရှိပါသည်။ မျိုးငါးနှင့်သားပေါက်များကို သဘာဝမှစုဆောင်းရရှိပါ သည်။ ကကတစ်ငါးသားဖောက်ခြင်းနည်းပညာကို ၂၀၀၄ ခုနှစ်ကတည်းက ဌာနနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ (၂) ခုလုံး၌ အောင်မြင်ခဲ့ပါသည်။ ရှေးဦးစွာ ကကတစ်မျိုးငါးများကို သဘာဝမှစုဆောင်းပြီး နောက်ပိုင်းတွင် မျိုးငါးအဖြစ်ပြန်လည်အသုံးပြု၍ ဆေးထိုးသားဖောက်ခြင်းအား ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကကတစ်ငါး အသားတိုးမွေးမြူခြင်းအား မွေးမြူသူအနည်းငယ်မျှသာရှိ ပါသည်။ ၎င်းမှာ ကကတစ် သားပေါက်လုံလောက်စွာမရရှိခြင်း၊ ငါးအစာအဖြစ်အသုံးပြုသည့် ငါးသေးငါးနပ်နှင့် ဖော်စပ်စာများ လုံလောက်စွာ မရရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကမာနှင့်ဂုံးမွေးမြူခြင်း

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးသုတေသနရန်ပုံငွေဖြင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် မြိတ်တက္ကသိုလ်၊ မွေးမြူရေးသုတေသနဦးစီးဌာနတို့ ပူးပေါင်း၍ ရေငန်ငါး၊ ကမာနှင့်ဂုံးခရုမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အခြားပင်လယ်ပြင်မွေးမြူရေး

ကမာ၊ ဂုံးနှင့် ပင်လယ်ရေမှော်စသည့် ရေနေမျိုးစိတ်များမွေးမြူခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကနဦးမွေးမြူခြင်းအဆင့်သာရှိပါသည်။ ပင်လယ်ရေမှော်စိုက်ပျိုးခြင်းကို ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် ကိုရီးယားနိုင်ငံပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီတို့ပူးပေါင်း၍ ၂၀၀၃ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကိုရီးယားကုမ္ပဏီမှ *Eucheuma cottonii* မျိုးစိတ်များကိုယူဆောင်ခဲ့ပြီး အခြားပုဂ္ဂလိက မွေးမြူသူများအတွက် မျိုးစိတ်အဖြစ်ပြည်တွင်း၌မွေးမြူထားရှိပါသည်။ အဆိုပါ လုပ်ဆောင်မှုအပေါ်တွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့်မျိုးစေ့များ ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် အတွက် သင့်လျော်သည့် မျိုးကွဲသစ်များမြှင့်တင်နိုင်ရေးကို သေချာစွာ အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လျက်ရှိပါသည်။ လတ်တလောတွင် Make Smart Company သည်ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့်စက်ရုံနှင့် သိုလှောင်ရုံ များကို တည်ဆောက်ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများသည် ဒေသခံပြည်သူများ အား အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်းနှင့် ဒေသခံလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် လည်း နည်းပညာများရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ပင်လယ်ရေမှော် အခြောက်ထုတ်လုပ်မှုမှာ (၄၁.၇၃၃) မက်ထရစ်တန်ဖြစ်ပါသည်။

ရွှံ့ကဏန်းသားပေါက်ထုတ်လုပ်ခြင်း

ပြည်တွင်းစားသုံးမှုနှင့်ပြည်ပပို့ကုန်ဝယ်လိုအား အရှိန်အဟုန်မြင့်မားလာမှုကြောင့် ရွှံ့ကဏန်း အသားတိုးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပါသည်။ ရွှံ့ကဏန်းပျော့မွေးမြူခြင်းမှာ မြင့်မားသော ဈေးနှုန်းရခြင်းကြောင့် ခေတ်စားလာပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် လူနှင့်ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အလွန်အကျွံဖမ်းဆီးမှုများ၊ ငါးနေငါးထိုင်များပျက်စီးလာခြင်း စသည့် ဆိုးကျိုးများကြောင့် သဘာဝမှသက်လတ်ကဏန်းသားပေါက်များ စုဆောင်းရရှိမှုမှာ ကျဆင်းလာခဲ့ပါ သည်။ ကဏန်းပျော့မွေးမြူခြင်းအတွက် ကဏန်းသားပေါက်များ အလုံအလောက်ရရှိရေးမှာ အရေး တကြီး လိုအပ်နေသည့်အတွက် အနာဂတ်တွင် ဆောင်ရွက်မည့် စီမံကိန်းအဖြစ် ထည့်သွင်းထားပါ သည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ကဏန်းသားဖောက်ခြင်းကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်ကတည်းကစတင် ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကဏန်းသားပေါက် ရှင်သန်နှုန်းမှာ အလွန်နည်းပါး ပါသည်။ ကဏန်းမဖမ်းရ ဇုန် များ သတ်မှတ်ခြင်း (သို့) ဒီရေတောကဲ့သို့ ကဏန်းထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေသတ်မှတ်၍ ကဏန်းသယံ ဇာတများ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ရွှံ့ကဏန်းမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာများကို သုတေသပြုခြင်း နှင့် ဒေသခံတောင်သူများကို နည်းပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

အလှမွေးငါး

အလှမွေးငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းသည် ပို့ကုန်တင်ပို့မှုမှတစ်ဆင့်ဝင်ငွေရရှိသည့် ကဏ္ဍတစ်ခု ဖြစ် ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် အလှမွေးငါးတင်ပို့မှု ကောင်ရေမှာ (၇၂၉၉၇၉)၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၀.၁၀၂) သန်းရရှိခဲ့ပါသည်။

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ငါး/ပုစွန်မွေးမြူခြင်း

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ငါး/ပုစွန်မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းကို မူဝါဒများချမှတ်ခြင်း၊ စီမံကိန်းများရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ မိတ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းအချင်းချင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နည်းပညာပေးခြင်းတို့တွင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်မြေယာနှင့် ရေအရင်းအမြစ်များစွာအသုံးပြုနိုင်ပြီးတိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသားရေးမူဝါဒတစ်ရပ် အနေဖြင့် ဆင်းရဲ နွမ်းပါးမှုလျော့ချရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်အခြားကဏ္ဍများမှတစ်ဆင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ငါးမွေးမြူခြင်းနည်းပညာဗဟုသုတများ တိုးတက်လာစေရန်အတွက် အခြေခံငါးမွေးမြူရေးသင်တန်းများကို ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ပုံမှန်ဝင်ငွေရရှိစေရန် ရည်ရွယ်၍ နှစ်စဉ်ဖွင့်လှစ်ပို့ချပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်း၊ ငါးထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်စေခြင်းနှင့် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာသည့် ငါးမွေးမြူထုတ်လုပ်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်းကို ရည်ရွယ်ပါသည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် သဘာဝရေအရင်းအမြစ်များ၊ ရေလှောင်ကန်များ၊ စမ်းချောင်းများနှင့် ရေကန်များကဲ့သို့သော ရေအရင်းအမြစ်များတွင် လှောင်အိမ်စနစ်ဖြင့်ငါးမွေးမြူရေးကို သရုပ်ပြဆောင်ရွက်နေပါသည်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များတွင် ကျေးလက်ဒေသငါးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်မြစ်စိမ်းရောင် (ငါးကဏ္ဍ) ကျေးရွာစီမံကိန်းကို ကျေးရွာတစ်ရွာလျှင် ငွေကျပ်သန်း (၃၀) စီဖြင့် ကျေးရွာပေါင်း (၃၉၄) ရွာတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ကျေးလက်နေပြည်သူများအတွက် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်အောင်မြင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ်(GAQP)ကိုလိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း

ကောင်းမွန်သော ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေး ကျင့်စဉ်ဆိုသည်မှာ ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးတွင် နောက်ဆုံး ထုတ်ကုန်အရည်အသွေးအား အာမခံနိုင်ရန်နှင့်ဘေးကင်းစေရန်တို့အတွက် လူမှုရေးကဏ္ဍများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန်ရည်ရွယ်၍ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပုံစံတကျကွင်းဆက်များဖြင့် ထိရောက်စွာရေးဆွဲထားပြီး တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ငါး/ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုနည်းလမ်း တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေး ကျင့်စဉ်အား

ကမ္ဘာစားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့အစည်းမှ ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကဏ္ဍ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး အတွက် လိုအပ်သည့်ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ်စနစ်ကို စတင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် သမရိုးကျငါးမွေးမြူထုတ်လုပ်မှုမှ ခေတ်မီနည်းစနစ်နှင့်အညီ ရေရှည်တည်တံ့သော ငါးမွေးမြူထုတ်လုပ်ခြင်းကို ဦးတည်ပြောင်းလဲစေနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ရေ သတ္တဝါမွေးမြူရေးကဏ္ဍတစ်ခုလုံးအတွက် ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါ မွေးမြူရေး ကျင့်စဉ်စနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ်စနစ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော အစားအစာဘေး ကင်းစေရေး လုပ်ဆောင်ချက်များအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ် အသိအမှတ်ပြုလျှောက် ထားခြင်းကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် အားထုတ်ကြိုးပမ်းခဲ့ရာတွင် အမျိုးသား အဆင့် အထူးအဖွဲ့ကိုစတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ပုစွန်မွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာအာဆီယံ၏ GAQP စံနှုန်းအား မြန်မာ နိုင်ငံတွင် လက်ရှိပုစွန်မွေးမြူနေသည့်စနစ်နှင့်အညီလိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အာဆီယံကောင်းမွန်သော ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းအား လေ့လာ သင်ယူကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ GAQP ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်အတွက် ဌာနမှ ငါး/ပုစွန်များမွေးမြူရာတွင် တားမြစ်ထားသည့် ဓါတုဆေးဝါးပစ္စည်းများအသုံးပြုခြင်းကို တားမြစ်ရန်အတွက် ညွှန်ကြားချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ် တွင် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရှင် (၁၃) ဦး၏စုစုပေါင်းမွေးမြူဧရိယာ (၃၅၆၀.၂၁) ဧကအတွက် GAQP အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်များ ထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီး မွေးမြူရေး လုပ်သား (၂၈၄၆)ဦးအား GAQP အသိ ပညာပေးသင်တန်း (၁၀၇) ကြိမ် ဖွင့်လှစ်ပို့ချခဲ့ပါသည်။

ငါးမွေးမြူသူများလာရောက်၍ ကောင်းမွန်သော ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ်ဖြင့် မွေးမြူ ထား ခြင်းကိုလေ့လာ၍ ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါ မွေးမြူရေးကျင့်စဉ်စနစ်နှင့်အညီ ငါးမွေးမြူရေး တိုးမြှင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အသီးသီးရှိ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနပိုင် ငါးလုပ်ငန်းစခန်းများတွင် ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ် သရုပ်ပြကန်များကို တည် ဆောက်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

ကောင်းမွန်သော ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ်ဆိုင်ရာ အမျိုးသားစံချိန်စံညွှန်းသည် ရေရှည် တည်တံ့သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကဏ္ဍကို ထိရောက်စေရန်အတွက် အခြေခံကိရိယာတစ်ခုဖြစ်ပြီး အမျိုးသားအဆင့်ကောင်းမွန်သော မွေးမြူရေးကျင့်စဉ်ဆိုင်ရာစံချိန်စံညွှန်း (မူကြမ်း) အား အတည်ပြု နိုင်ရန်အတွက်ကောင်းမွန်သော ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ်ဆိုင်ရာ အမျိုးသားစံချိန်စံညွှန်း (မူကြမ်း) အား မွေးမြူရေးနှင့်ရေထွက်ပစ္စည်း စံချိန်စံညွှန်းရေးဆွဲရေး နည်းပညာဆပ်ကော်မတီသို့ တင်ပြထား သည့်အဆင့်သို့ရောက်ရှိသွားပြီဖြစ်ပါသည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့်ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါ မွေးမြူရေးကျင့်စဉ်ဆိုင်ရာ အမျိုးသားစံချိန်စံညွှန်း (မူကြမ်း) အားအတည်ပြုနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင် ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ရေသတ္တဝါမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုပံ့ပိုးပေးခြင်း

၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် မွေးမြူရေးဌာနခွဲ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် ငါးလုပ်ငန်းစခန်းများပူးပေါင်း၍ ငါးမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးစီမံချက်အရ မြို့နယ် အလိုက် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အသေးစားတောင်သူများ ထံသို့ မျိုးငါးများနှင့်ငါးမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအကြံဉာဏ်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါ သည်။ မွေးမြူရေးဌာနခွဲ၏ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ငါးရောဂါရှာဖွေရေးဌာနစုနှင့် ရေအရည်အသွေးစစ်ဆေးရေး နှင့် ရေချိုသုတေသနဌာနစုတို့ပါဝင်သည့် Mobile Team ဖွဲ့စည်းပြီး ငါးမွေးမြူသူများ၏ ရေ/မြေ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ စစ်ဆေးတိုင်းတာခြင်းနှင့် ငါးရောဂါများကျရောက်မှု မရှိအောင် ကာကွယ်နိုင်ရေး အတွက် မွေးမြူထားသည့် ငါးများ၏ကျန်းမာရေးအခြေအနေနှင့် ငါးမွေးကန် စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု များကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင်ငါးရောဂါရှာဖွေရေးဌာနစုမှ ပုစွန်မွေးမြူသူများ အတွက် ပုစွန်သားပေါက်များရောဂါကျရောက်မှု ရှိ/မရှိကို မော်လီကျူလာ နည်းပညာဖြင့် စစ်ဆေး ဆောင်ရွက် ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ရေအရည်အသွေးစစ်ဆေးရေးနှင့် ရေချို သုတေသနဌာနစုမှလည်း ရေအရည်အသွေးတိုင်းတာစစ်ဆေးမှု (၂၅၇) ကြိမ်နှင့် မြေဆီလွှာ တိုင်းတာ စစ်ဆေးခြင်း (၁၃) ကြိမ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ငါးရောဂါရှာဖွေရေးဌာနစုမှ ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးမှု (၂၉) ကြိမ်၊ ဓါတ်ခွဲခန်းရောဂါစစ်ဆေးမှု (၅၄၆) ကြိမ်၊ မော်လီကျူလာ နည်းပညာဖြင့် ရောဂါ စစ်ဆေးမှု (၁၅၆၈) ကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး၊ မွေးမြူထားသည့် ရေသတ္တဝါ ကျန်းမာကြောင်း ထောက်ခံစာ (Health Certificate) ထုတ်ပေးမှု (၉၄) ကြိမ် ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် သင်တန်းဖွင့်လှစ် ပို့ချပေးမှု (၂၂) ကြိမ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

မွေးမြူရေးဌာနခွဲ၏လုပ်ငန်းများအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုအခြေအနေ

ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် ငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းသည် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးနှင့် အာဟာရပြည့်ဝ ရေး အတွက်အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံတော်နှင့်ဒေသတွင်းအဆင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမှတစ်ဆင့် ကျေးလက်ဒေသစီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိရေး အတွက် အထောက်အကူပြုစေပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏လမ်းညွှန်အားပေးမှုအရ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ငါးသားပေါက်များကို မြစ်၊ ချောင်းနှင့်ရေကန်များအတွင်းသို့ မျိုးစိုက်ထည့်ခြင်းဖြင့် ငါးသယံဇာတများ ရေရှည်တည်တံ့စေရန်အတွက် ၂" အရွယ်ငါးသားပေါက်များမျိုးစိုက်ထည့်ခြင်း စီမံချက်ကို အကောင်

အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါစီမံချက်မှာ ငါးမျိုးများတိုးပွားလာစေရန်၊ ငါးသယံဇာတများဖြည့်တင်းရန်၊ မျိုးစိုက်သည့်ငါးသားပေါက်များ၏ ရှင်သန်နှုန်းမြင့်မားစေရန်နှင့် သဘာဝရေပြင်တွင် ငါးသယံဇာတများရေရှည်တည်တံ့စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ သဘာဝရေပြင်အတွင်းသို့ ၂" အရွယ် ငါးသားပေါက်ကောင်ရေ (၅၅၁.၁၁) သန်းကို မျိုးစိုက်ထည့်ပေးခြင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ငါးမျိုးစိုက်ထည့်ခဲ့သည့် အဓိကငါးအမျိုးအစားများ မှာ ငါးမြစ်ချင်း၊ ရွှေဝါငါးကြင်း နှင့်ငါးခုံးမကြီးတို့ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်မှငွေကျပ်သန်းပေါင်းများစွာ အကုန်ကျခံကာသဘာဝ ရေပြင်အတွင်းသို့ ငါးသားပေါက်များမျိုးစိုက်ထည့်ပေးလျက်ရှိရာ အဆိုပါ ငါးများ ကို ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းနှင့် စားသုံးခြင်းဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေပါသည်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ကျေးလက်နေပြည်သူများ၊ ငါးမွေးတောင်သူများအား ငါးဆေးထိုး သားဖောက်ခြင်းနှင့် ငါးမွေးမြူနည်းပညာများအား သိရှိနားလည်ရန်၊ လက်တွေ့သားဖောက် မွေးမြူထုတ်လုပ်နိုင်ပြီး ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ လူနေမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပုံမှန်ဝင်ငွေ ရရှိရေးအတွက် အခြေခံငါးမွေးမြူရေးနှင့် ငါးဆေးထိုးသားဖောက်ခြင်း စာတွေ့လက်တွေ့ သင်တန်းများကို နှစ်စဉ် ဖွင့်လှစ်ပို့ချပေးလျက်ရှိရာ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ အခြေခံငါးမွေးမြူရေး နှင့် ငါးဆေးထိုးသားဖောက်သင်တန်း (၁၂၂) ကြိမ်၊ သင်တန်းသား (၃၃၆၂) ဦးဖွင့်လှစ်ပို့ချခဲ့ပါသည်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ကျေးလက်နေပြည်သူများအထူးသဖြင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသူများနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမရှိသူများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးသည့် တစ်ပိုင်တစ်နိုင် လှောင်အိမ်စနစ်ဖြင့် ငါးမွေးမြူရေးကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများကိုဖန်တီးပေးလျက်ရှိပါသည်။ လှောင်အိမ်ဖြင့်ငါးမွေးမြူခြင်းအားတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့်စီးပွားဖြစ်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုမှတစ်ဆင့် မိသားစုဝင်ငွေတိုးတက်လာစေရန်နှင့် ငါး ရိက္ခာအာဟာရပြည့်ဝစေရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။

ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်

မြန်မာ့ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကဏ္ဍ ရေရှည်တည်တံ့စေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာနှင့်ဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော အရှေ့တောင်အာရှငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဗဟိုဌာန၊ ကမ္ဘာစားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့၊ အာရှပစိဖိတ်ဒေသတွင်း ရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးဆိုင်ရာကွန်ယက်ဗဟိုဌာန၊ ကမ္ဘာ တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ လမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ငါး/ပုစွန်သားပေါက်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်း၊ ဒေသရင်း ငါးမျိုးစိတ်များကို စမ်းသပ်သုတေသနပြုသားဖောက်ခြင်း၊ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်းကို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေမည့် ငါးမျိုးစိတ်များမွေးမြူခြင်း၊ ငါး/ပုစွန်ရောဂါကျရောက်မှုကို ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ငါးအစားအစာများကိုအသုံးပြု၍ ငါးမွေးမြူခြင်းကို အားပေးခြင်းဖြင့် ကောင်းမွန်သောရေသတ္တဝါမွေးမြူရေးကျင့်စဉ် (GAQP) ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများကို အလေးထားဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အမျိုးသားဆိုင်ရာ ဓါတ်ကြွင်းထိန်းချုပ်ရေးအစီအမံ (National Drug Residues Monitoring Plan-NRMP) အရ

မွေးမြူရေး ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းများတွင် ဓါတုဗေဒအကြွင်းအကျန်များအား စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။